

EXCEPȚIILE PROCESUALE ÎN APEL

De [Alin Speriusi-Vlad](#)

[Abstract](#)

Procedural pleas in appeal

In this article, the author presents certain considerations on the procedural pleas in appeal.

The structure and content of the study reveal comments on the procedural plea in the light of the new Code of civil procedure, on the interdiction of combining the procedural pleas with the taking of evidence and the merits of the case, on the classification of the procedural pleas as pleas of first instance and procedural pleas in appeal, as well as on the priority of settlement of procedural pleas in appeal, considering, on the basis of the above, the doctrine developed by famous names in the matter of law (F.A. Baias, V. Belegante, T.C. Briciu, V.M. Ciobanu coord., C.C. Dinu, B. Dumitrache, G. Florea, M. Fodor, I. Gilcă, D. Ghinoiu, C. Irimia, A. Nicolae, M. Nicolae coord., E. Oprina, A. Rădoi, M. Stancu, A. Ștefănescu, M. Tăbârcă, N. Turcu, M. Ursuța, G.-L. Zidaru, A. Suciu).

Finally, the author formulates brief considerations regarding the existence of certain procedural pleas which, by their nature, occupies the first place in the list of priority of the settlement of pleas, relating to the above-mentioned criteria, inclusively in appeal, for instance: the plea of non-payment of the stamp duty in appeal (but not the plea of non-payment of the stamp duty of the writ of summons, as it could state a reason for appeal which may result in forwarding the debt for collection of the claimant which has not paid or has not paid enough the stamp duty of the introductory action), the plea of absolute incompatibility of a judge of the panel in appeal proceedings and so on.

Keywords: procedural pleas; appeal; priority of settlement of the case; non-payment of the stamp duty.

1. [Excepția procesuală în accepțiunea Noului Cod de procedură civilă](#)

Față de Vechiul Cod de procedură civilă care nu definea noțiunea de excepție procesuală, art. 245 NCPC o face, statuând că „*Excepția procesuală este mijlocul prin*

care, în condițiile legii, partea interesată, procurorul sau instanța invocă, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularități procedural privitoare la compunerea completului sau constituirea instanței, competența instanței ori la procedura de judecată sau lipsuri referitoare la dreptul la acțiune urmărind, după caz declinarea competenței, amânarea judecării, refacerea unor acte ori anularea, respingerea sau perimarea cererii”.

Definiția legală a acestei noțiuni are ca scop delimitarea care trebuie făcută față de apărările pe fond, acestea din urmă punând în discuție fondul dreptului dedus judecării, față de excepțiile procesuale care nu o fac niciodată. În esență, apărările pe fond reprezintă o negare a dreptului reclamantului, fiind un mijloc prin care se contestă direct existența sau întinderea pretențiilor care fac obiectul litigiului pentru a se stabili că sunt neîntemeiate în parte sau în totalitate. Excepțiile procesuale reprezintă un obstacol în fața cererilor deduse judecării care aparent au ca scop întârzierea soluționării cererii deduse judecării^[1] (prin declinarea competenței, amânarea judecării, refacerea unor acte), dar, în realitate, au ca scop, de cele mai multe ori, soluționarea cu celeritate a procesului civil^[2] prin anularea, respingerea sau perimarea cererii deduse judecării.

2. Interdicția unirii excepțiilor cu administrarea probelor și fondul cauzei

Reglementarea specială a excepțiilor procesuale prin art. 245-248 NCPC vine să scoată în evidență acest aspect, al soluționării cu celeritate a procesului civil prin intermediul excepțiilor procesuale. Aceasta se face atât prin delimitarea excepțiilor procesuale de apărările pe fond, dar mai ales prin interdicția unirii acestora cu administrarea probelor, respectiv cu fondul cauzei, cu excepția situației – reglementate de art. 248 alin. (4) NCPC – în care pentru judecarea lor este necesar să se administreze aceleași dovezi ca și pentru finalizarea etapei cercetării procesului sau, după caz, pentru soluționarea fondului.

Altfel spus, dacă pentru judecarea excepției procesuale, adică soluționarea acesteia, este nevoie de administrarea unor mijloace de probă, această excepție nu se unește cu administrarea probelor sau cu fondul cauzei, ci instanța de judecată administrează acele mijloace de probă necesare soluționării excepției procesuale. Excepția procesuală va fi unită cu administrarea probelor sau cu fondul cauzei doar atunci când pentru judecarea ei trebuie administrate aceleași dovezi (nu mai puțin) ca și pentru finalizarea etapei cercetării procesului sau, după caz, pentru soluționarea fondului.

Prevederile art. 248 alin. (4) NCPC scot în evidență faptul că excepțiile procesuale se soluționează cu prioritate, unindu-se cu administrarea probelor sau cu fondul cauzei doar în cazuri excepționale, mai precis atunci când dovezile necesare soluționării excepției procesuale sunt aceleași cu dovezile necesare a fi administrate pentru finalizarea cercetării procesului sau pentru soluționarea fondului. În reglementarea anterioară, art. 137 alin. (2) VCPC^[3] permitea unirea cu ușurință a excepțiilor procesuale cu fondul, dacă pentru soluționarea excepției era nevoie de administrarea oricărei dovezi care prezenta orice legătură cu dezlegarea

în fond a pricinii. În acest fel, sub imperiul vechii reglementări, se întârzia orice soluționare a excepțiilor procesuale, acestea fiind deturnate de la rolul specific pe care-l au în procesul civil, se administrau toate mijloacele de probă necesare soluționării fondului cauzei, iar instanța se pronunța ulterior, fie pe excepția procesuală invocată, fie pe fondul cauzei.

Actualmente, după invocarea excepției procesuale instanța stabilește care sunt probele necesare soluționării acesteia, iar dacă acestea coincid întrutotul cu probele solicitate a fi administrate în etapa administrării probelor sau pentru soluționarea fondului, unește excepția procesuală cu una dintre aceste etape, administrarea probelor sau fondul cauzei.

3. Excepții procesuale din primă instanță și excepții procesuale din apel

Excepțiile procesuale existente în cursul procesului de fond pot fi invocate direct în apel doar dacă sunt absolute, respectiv reprezintă excepții prin care se invocă încălcarea unor norme de ordine publică, în baza dispozițiilor art. 247 alin. (1) NCPC, cu excepția situațiilor în care legea prevede altfel. Este cazul necompetenței materiale și teritoriale de ordine publică a instanței de fond care, chiar dacă este de ordine publică, nu poate fi invocată direct în apel^[4], ci, în conformitate art. 130 alin. (2) NCPC, „trebuie invocată de părți ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe”. Excepțiile relative existente în cursul procesului de fond nu mai pot fi invocate în apel, întrucât nu au fost invocate în termen procedural – respectiv primul termen de judecată după săvârșirea neregularității conform art. 247 alin. (2) NCPC – față de acestea intervenind decăderea. Excepțiile relative și chiar absolute invocate în termenul procedural și respinse de instanța de fond nu vor mai putea face obiectul unei noi invocări în apel, putând să reprezinte doar unul din motivele de apel. Limitele devoluțiunii în apel nu se aplică și în cazul excepțiilor, cum se susține în doctrină^[5] – cel puțin în sistemul Noului Cod de procedură civilă^[6] – aceasta neînsemnând că s-ar putea invoca direct în apel excepțiile care nu au fost invocate în fața primei instanțe, însă această imposibilitate este datorată decăderii care operează în cazul excepțiilor relative existente în cursul procesului de fond, în temeiul art. 247 alin. (2) NCPC, iar nu limitelor efectului devolutiv al apelului astfel cum sunt ele stabilite prin art. 476 – 479 NCPC. În mod similar, excepțiile de ordine publică se pot invoca direct în apel ca urmare a prevederilor art. 247 alin. (1) NCPC, iar nu pentru că ar reprezenta o excepție veritabilă de la limitele devoluțiunii apelului determinate de ceea ce s-a supus judecării în primă instanță, de aceea teza finală a art. 479 alin. (1) NCPC trebuie interpretată ca fiind o consecință a dispozițiilor legale precitate care permit invocarea direct în apel a excepțiilor absolute [art. 247 alin. (1) NCPC]. Aplicarea celor două reguli ale efectului devolutiv în apel, *tantum devolutum quantum appellatum* și *tantum devolutum quantum iudicatum*, în cazul excepțiilor procesuale, este riscantă din punct de vedere conceptual, deoarece s-ar putea ajunge la concluzia că instanța de apel va putea

soluționa o excepție invocată prin motivele de apel, dar care nu a fost invocată în primă instanță până la primul termen de judecată după săvârșirea neregularității conform art. 247 alin. (2) NCPC. În realitate, s-ar putea, eventual, vorbi de limitele efectului devolutiv al apelului aplicabil excepțiilor relative procesuale respinse de prima instanță, acestea neputând fi invocate ca și motive de apel, dacă nu au fost invocate în termen în fața primei instanțe, în fața instanței de apel invocându-se nelegalitatea și netemeinicia respingerii excepției relative de către instanța de fond.

Excepțiile relative intervenite după pronunțarea hotărârii primei instanțe pot fi invocate în fața instanței de apel, de către partea care justifică un interes, apelant sau pârât, fie prin cererea sau motivele de apel, respectiv întâmpinare, fie direct la primul termen de judecată în apel. Evident, excepțiile absolute, inclusiv cele intervenite după pronunțarea hotărârii primei instanțe pot fi invocate în orice stadiu al procesului, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Excepțiile care se referă la neregularități survenite în timpul judecării apelului pot fi invocate în aceleași condiții ca în fața primei instanțe, mai precis, cele relative pot fi invocate de partea care justifică un interes, cel mai târziu la primul termen de judecată după săvârșirea neregularității procedurale, în etapa cercetării procesului și înainte de a se pune concluzii în fond [art. 247 alin. (2) NCPC], iar cele absolute pot fi invocate de parte sau de instanță în orice stare a procesului, dacă prin lege nu se prevede altfel [art. 247 alin. (1) NCPC]. Sunt excepții absolute: excepția lipsei capacității procesuale de folosință, excepția lipsei calității procesuale, excepția lipsei de interes, excepția autorității de lucru judecat, excepția de litispendență [care însă poate fi invocată de părți sau de instanță din oficiu în orice stare a procesului în fața instanțelor de fond conform art. 138 alin. (2) NCPC], excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești, excepția necompetenței materiale [care însă poate fi invocată de părți ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe conform art. 130 alin. (2) NCPC, neputând fi invocată nici din oficiu de instanța de apel ca și motiv de ordine publică^[7]], excepția necompetenței materiale exclusive (cu aceleași observații ca în cazul excepției necompetenței materiale), excepția greșitei compunerii a instanței, excepția greșitei constituirii a instanței, excepția incompatibilității absolute, excepția perimării, excepția netimbrării. Sunt excepții relative: excepția lipsei capacității de exercițiu, excepția prescripției dreptului la acțiune, excepția prescripției dreptului de a obține executarea silită, excepția conexității [chiar dacă s-ar aprecia că este o excepție absolută^[8], ea poate fi invocată de părți sau din oficiu cel mai târziu la primul termen de judecată înaintea instanței ulterior sesizate conform art. 139 alin. (2) NCPC, instanța de apel neputând conexa apelurile, față de dispozițiile alin. (1), chiar dacă ambele pricini se află în același stadiu procesual^[9]], excepția necompetenței funcționale a secțiilor sau completelor de judecată, excepția necompetenței teritoriale relative, excepția incompatibilității relative, excepția lipsei calității de reprezentant (datorită „legăturii pe care o are cu excepția lipsei capacității de exercițiu a părții, pentru care legiuitorul prevede expres caracterul relativ”^[10]), excepția lipsei dovezii calității de reprezentant.

4. Ordinea soluționării excepțiilor procesuale în apel

Cu privire la ordinea soluționării excepțiilor în apel sunt pe deplin aplicabile prevederile art. 248 alin. (1) și (2) NCPC. Astfel, primul criteriu pentru ordinea soluționării excepțiilor îl reprezintă soluționarea excepțiilor de fond și de procedură care fac inutilă, în tot sau în parte administrarea de probe, ori după caz, cercetarea în fond a cauzei [art. 248 alin. (1) NCPC], scoțându-se încă o dată în evidență natura juridică a excepțiilor procesuale de a reprezenta un mijloc pentru soluționarea cu celeritate a procesului civil, fără a se intra în etapa administrării probelor sau cercetării în fond a cauzei.

În măsura în care sunt invocate mai multe excepții de fond sau de procedură care deopotrivă fac inutilă în aceeași măsură administrarea de probe, ori, după caz, cercetarea în fond a cauzei, instanța trebuie să apeleze la al doilea criteriu și să determine ordinea de soluționare a acestora în funcție de efectele pe care acestea le produc [art. 248 alin. (1) NCPC], această apreciere însă trebuie să se facă întotdeauna *in concreto*, fiind imposibil să se determine o ordine de soluționare a excepțiilor procesuale *in abstracto*. Aceasta deoarece, chiar dacă unele excepții procesuale sunt absolute sau relative, de fond sau de procedură, această clasificare nu influențează ordinea de soluționare a acestora.

Pentru determinarea ordinii de soluționare a acestora contează efectele pe care aceste excepții procesuale le produc asupra procedurii judiciare, îndeosebi scurtarea acesteia, fără a se intra în administrarea probelor sau cercetarea fondului.

Există însă anumite excepții procesuale care prin natura lor ocupă un prim loc în ordinea soluționării excepțiilor, raportat la criteriile enunțate anterior, inclusiv în apel, după cum urmează: excepția netimbrării^[11] apelului (nu și excepția netimbrării cererii de chemare în judecată, aceasta putând reprezenta un motiv de apel care poate conduce la darea în debit a reclamantului care nu a timbrat sau nu a timbrat suficient acțiunea introductivă^[12]), excepția incompatibilității absolute a unui judecător din completul de apel^[13], excepția incompatibilității relative a unui judecător din completul de apel^[14], excepția nelegalei compuneri sau constituirii a instanței de apel^[15], excepția neregularității procedurale a cererii de apel^[16], excepția necompetenței instanței de apel^[17], excepția inadmisibilității apelului^[18], excepția tardivității apelului^[19], excepția autorității de lucru judecat^[20], excepția perimării apelului^[21] [cu sublinierea faptului că perimarea cererii de chemare în judecată nu poate fi ridicată pentru prima dată în apel, conform art. 420 alin. (3) NCPC], excepția lipsei calității procesuale în apel^[22], excepția lipsei capacității procesuale de folosință în apel^[23] (cu observația că în situația intervenirii decesului părții care are interes să facă apel, ulterior pronunțării hotărârii primei instanțe, până la expirarea termenului de apel, dar înainte de a formula această cale de atac, termenul de apel se întrerupe – potrivit art. 469 alin. (1) NCPC – urmând să se facă din nou o singură comunicare a hotărârii primei instanțe la cel din urmă domiciliu al părții decedate, pe numele moștenirii, fără să se arate numele și calitatea fiecărui

moștenitor), excepția lipsei capacității procesuale de exercițiu în apel^[24], excepția lipsei interesului în apel^[25], excepția lipsei calității de reprezentant în apel^[26], excepția lipsei dovezii calității de reprezentant în apel. Trebuie subliniat însă că indiferent de ordinea soluționării excepțiilor procesuale invocate, efectul admiterii trebuie raportat strict la excepția procesuală pe care urmează să o soluționeze instanța, dintre cele invocate simultan în fața instanței de judecată, aceasta putând fi o excepție peremptorie sau dirimantă când are ca efect respingerea cererii sau stingerea procesului (inadmisibilitatea, necompetența generală a instanțelor judecătorești din România, prescripția, autoritatea de lucru judecat, excepția lipsei calității sau capacității procesuale, excepția lipsei dovezii calității de reprezentant, perimarea) sau o excepție dilatorie când are ca efect amânarea judecării, inclusiv declinarea competenței sau refacerea unor acte (excepția nelegalei citări, excepția de recuzare, excepția de incompatibilitate, excepția de conexitate, litispendența, necompetența materială și teritorială), cu observația că există excepții care debutează cu un efect dilatoriu, dar sfârșesc prin a avea un efect peremptoriu (excepția de netimbrare, excepția lipsei capacității de exercițiu, excepția lipsei dovezii calității de reprezentant, excepția lipsei semnăturii de pe cerere).

[1] A se vedea, F.A. Baias, V. Belegante, T.C. Briciu, V.M. Ciobanu coord., C.C. Dinu, B. Dumitrache, G. Florea, M. Fodor, I. Gilcă, D. Ghinoiu, C. Irimia, A. Nicolae, M. Nicolae coord., E. Oprina, A. Rădoi, M. Stancu, A. Ștefănescu, M. Tăbârcă, N. Turcu, M. Ursuța, G.-L. Zidaru, *Noul Cod de procedură civilă: comentat și annotat. Vol. 1: Art. 1 – art. 526*, p. 643.

[2] A se vedea, A. Suci, *Excepțiile procesuale în Noul Cod de procedură civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 16, 17.

[3] Mai precis, art. 137 alin. (2) VCPC prevede „Excepțiile nu vor putea fi unite cu fondul decât dacă pentru judecarea lor este nevoie să se administreze dovezi în legătură cu dezlegarea în fond a pricinii”.

[4] Practica judiciară a instanței supreme fundamentată pe Vechiul Cod de procedură civilă cu ultimele modificări era în același sens, aceasta statuând că necompetența de ordine publică nu mai poate fi invocată în orice fază a procesului; v. Decizia nr. 113 din 21.01.2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – secția civilă, publicată online pe www.scj.ro. „La termenul de dezbateri din 21.01.2013, recurentul-reclamant, prin avocat, a arătat că înțelege să invoce, ca motiv de ordine publică, necompetența materială a tribunalului de a soluționa cauza în primă instanță. (...) Față de actuala reglementare a Codului de procedură civilă, așa cum acest cod a fost modificat și completat prin Legea nr. 202/2010, necompetența materială, deși este de ordine publică, nu mai poate fi însă invocată în orice fază a procesului, ci numai în fața primei instanțe, în limine litis. (...) Numai în reglementarea anterioară, necompetența de ordine publică putea fi invocată în orice stadiu al judecării, de oricare din părți sau de instanță din oficiu, acesta fiind regimul juridic care era prevăzut de art. 136 VCPC pentru orice excepție de ordine

publică. (...) Actualmente, art. 136 NCPC, așa cum a fost modificat prin art. 1 pct. 17 din Legea nr. 202/2010, prevede că excepțiile de ordine publică pot fi invocate în cursul procesului, în cazurile și condițiile legii, iar art. 159 alin. (2) NCPC, introdus prin art. 1 pct. 23 din Legea nr. 202/2010, prevede că neкомпetența materială și teritorială de ordine publică poate fi invocată de părți ori de către judecător la prima zi de înfățișare în fața primei instanțe, dar nu mai târziu de începerea dezbaterilor asupra fondului. Prin urmare, dacă nu s-a procedat astfel, neкомпetența de ordine publică nu mai poate fi invocată direct în apel sau recurs. (...) Or, recurentul-reclamant invocă direct în recurs neкомпetența materială a primei instanțe, ceea ce art. 159 alin. (2) NCPC nu mai permite”.

[5] În sens contrar, „Regula generală este că instanța de apel va putea judeca doar în limita motivelor de apel cu care a fost sesizată și nu se vor putea formula cereri noi care nu au făcut obiectul cererii de apel sau a judecării în primă instanță. Aceasta înseamnă că o excepție ce nu a fost invocată în fața primei instanțe, nu va mai putea fi invocată în apel, decât dacă este de ordine publică”; v. A. Suciuc, op. cit., Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 41, 42.

[6] „În Codul de procedură civilă anterior, exista prevederea expresă a art. 294 VCPC care arăta că „excepțiile de procedură și alte asemenea mijloace de apărare nu sunt considerate cereri noi în apel”. Această reglementare nu a mai fost reluată în NCPC, pentru a nu induce ideea că în apel pot fi invocate și excepții relative care nu au fost supuse atenției primei instanțe. În apel pot fi invocate doar excepțiile de ordine publică sau excepțiile relative intervenite după pronunțarea hotărârii primei instanțe”; v. A. Suciuc, op. cit., Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 42.

[7] În sens contrar, „Considerăm că acesta a fost motivul pentru care legiuitorul a limitat posibilitatea invocării neкомпetenței absolute pe calea excepțiilor procesuale, rămânând remediul motivelor de anulare sau de casare de ordine publică (...) a invoca din oficiu un motiv de apel sau de recurs de ordine publică nu echivalează cu invocarea din oficiu a unei excepții procesuale (...) motivul invocat din oficiu poate să constea în faptul că prima instanță a fost neкомпetență, însă calea procedurală prin care se invocă este a motivelor de ordine publică, și nu a excepțiilor procesuale” – A. Suciuc, op. cit., Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 329. Autorul ignoră, însă, faptul că art. 130 alin. (2) NCPC face referire la imposibilitatea invocării neкомпetenței materiale după primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, fără să limiteze această imposibilitate la invocarea neкомпetenței materiale pe calea excepției. În plus o astfel de viziune deturnezează scopul normei juridice prin care a fost instituită această limitare, respectiv fixarea unui termen limită până la care se discută despre competența materială, pentru a se elimina riscul avansării procedurii judiciare, chiar și dincolo de judecata în prima instanță, pentru ca ulterior tot procesul să fie reluat. În mod evident nu există o contrarietate între motivele de ordine publică care pot fi invocate din oficiu de către instanța de apel și excepțiile absolute, ci o relație de tip parte (excepțiile absolute) întreg (motivele de ordine publică), însă sub nicio formă motivele de ordine publică nu pot schimba regimul juridic al unei neregularități precum cea referitoare la com-

petența materială a instanței, în condițiile în care acesta este clar stabilit prin textul art. 130 alin. (2) NCPC.

[8] „Apreciem că excepția este una absolută, însă, la fel ca în cazul necompetenței, legiuitorul a prevăzut anumite derogări de la regimul excepțiilor absolute, instituind un termen procedural limitat până la care poate fi invocată” – v. A. Suciuc op. cit., Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 299.

[9] A se vedea F.A. Baias, V. Belegante, T.C. Briciu, V.M. Ciobanu coord., C.C. Dinu, B. Dumitrache, G. Florea, M. Fodor, I. Gîlcă, D. Ghinoiu, C. Irimia, A. Nicolae, M. Nicolae coord., E. Oprina, A. Rădoi, M. Stancu, A. Ștefănescu, M. Tăbârcă, N. Turcu, M. Ursuța, G.-L. Zidaru, op. cit., p. 432.

[10] A se vedea A. Suciuc, op. cit., Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 481.

[11] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că din dispozițiile art. 33 ale O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru rezultă că doar după achitarea anticipată a taxelor judiciare de timbru instanța procedează la comunicarea cererii de chemare în judecată a pârâtului, fiind legal investită și putându-se pronunța doar asupra celorlalte cereri; art. 33 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru prevede „(1) Taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat, cu excepțiile prevăzute de lege. (2) Dacă cererea de chemare în judecată este netimbrată sau insuficient timbrată, reclamantului i se pune în vedere, în condițiile art. 200 alin. (2) teza I din Codul de procedură civilă, obligația de a timbra cererea în cuantumul stabilit de instanță și de a transmite instanței dovada achitării taxei judiciare de timbru, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării instanței. Prin aceeași comunicare instanța îi pune în vedere reclamantului posibilitatea de a formula, în condițiile legii, cerere de acordare a facilităților la plata taxei judiciare de timbru, în termen de 5 zile de la primirea comunicării. Dispozițiile art. 200 alin. (2) teza I din Codul de procedură civilă rămân aplicabile în ceea ce privește complinirea celorlalte lipsuri ale cererii de chemare în judecată. Instanța însă nu va proceda la comunicarea cererii de chemare în judecată în condițiile art. 201 alin. (1) din Codul de procedură civilă, decât după soluționarea cererii de acordare a facilităților la plata taxei judiciare de timbru”. Cu privire la timbrajul cererii în apel, trebuie subliniat faptul că la cererea de apel trebuie să se atașeze dovada achitării taxei de timbru [art. 470 alin. (2) NCPC], această obligație fiind prevăzută sub sancțiunea nulității cererii de apel [art. 470 alin. (3) NCPC] care nu intervine dacă lipsa dovezii achitării taxei judiciare de timbre este complinită până la primul termen de judecată la care partea este legal citată [teza finală a art. 470 alin. (3) NCPC]. Cuantumul taxelor judiciare de timbru este stabilit prin O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru. În cazul apelului, indiferent că este principal, incident sau provocat, dacă legea nu prevede în mod expres scutirea, se taxează cu 50% din taxa pentru cererea sau taxa neevaluabilă în bani, soluționată de prima instanță, dar nu mai puțin de 20 lei, respectiv din taxa datorată la suma contestată, în cazul cererilor și acțiunilor evaluabile în bani, dar nu mai puțin de 20 de lei (art. 23 din O.U.G. nr. 80/2013) [Art. 23 din O.U.G. nr. 80/2013 prevede „(1) Cererile pentru exercitarea apelului împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 50%

din: a) taxa datorată pentru cererea sau acțiunea neevaluabilă în bani, soluționată de prima instanță, dar nu mai puțin de 20 lei; b) taxa datorată la suma contestată, în cazul cererilor și acțiunilor evaluabile în bani, dar nu mai puțin de 20 lei. (2) Apelul incident și apelul provocat se taxează potrivit regulilor prevăzute la alin. (1)]. Practic, în cazul acțiunilor evaluabile în bani instanța de apel trebuie să identifice suma contestată de către apelant, ulterior să calculeze, conform art. 3 din O.U.G. nr. 80/2013, taxa judiciară care s-ar datora dacă această sumă ar face obiectul judecății în primă instanță, iar ulterior să înjumătățească suma rezultată. O eventuală majorare a pretențiilor în apel nu este relevantă în sine pentru determinarea taxei judiciare de timbru aferente apelului, deoarece baza de calcul a taxei judiciare de timbru în apel o reprezintă diferența între ceea ce a acordat instanța de apel și pretenția apelantului, indiferent că a fost sau nu majorată [În sens contrar, „în legătură cu aceste din urmă cereri (evaluabile în bani), taxa datorată ar trebui să fie cea stabilită pentru prima instanță, dacă partea și-a majorat pretențiile în apel, în baza unei expertize administrate numai de către această instanță”, v. F.A. Baias, V. Belegante, T.C. Briciu, V.M. Ciobanu coord., C.C. Dinu, B. Dumitrache, G. Florea, M. Fodor, I. Gîlcă, D. Ghinoiu, C. Irimia, A. Nicolae, M. Nicolae coord., E. Oprina, A. Rădoi, M. Stancu, A. Ștefănescu, M. Tăbărcă, N. Turcu, M. Ursuța, G.-L. Zidaru, *op. cit.*, p. 1065] și indiferent de momentul în care a intervenit aceasta. Această ipoteză este reglementată prin art. 36 din O.U.G. nr. 80/2013 care dispune că atunci când în cursul procesului apar elemente care determină o valoare mai mare, instanța va pune în vedere reclamantului să achite suma datorată suplimentar până la termenul stabilit de instanță [art. 36 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013], iar dacă acesta nu se conformează, acțiunea ori cererea nu va putea fi anulată integral, ci va trebui soluționată în limitele în care taxa judiciară de timbru s-a plătit în mod legal [art. 36 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013 prevede „(1) Dacă în momentul înregistrării sale acțiunea sau cererea a fost taxată corespunzător obiectului său inițial, dar în cursul procesului apar elemente care determină o valoare mai mare a obiectului cererii, instanța va pune în vedere reclamantului să achite suma datorată suplimentar până la termenul stabilit de instanță. (2) Dacă până la termenul prevăzut de lege sau stabilit de instanță reclamantul nu îndeplinește obligația de plată a taxei, acțiunea ori cererea nu va putea fi anulată integral, ci va trebui soluționată în limitele în care taxa judiciară de timbru s-a plătit în mod legal”]. Chiar dacă dispozițiile art. 36 fac referire la reclamant, iar nu și la apelant, în baza art. 32 din O.U.G. nr. 80/2013, acestea sunt aplicabile și în căile de atac, deci inclusiv în apel. În apel, sunt stabilite și taxe judiciare fixe și pentru anumite cereri evaluabile în bani, art. 25 din O.U.G. nr. 85/2013 stabilind că „(1) Se taxează cu 20 de lei cererile pentru exercitarea apelului sau, după caz, a recursului împotriva următoarelor hotărâri judecătorești: a) încheierea prin care s-a dispus vânzarea bunurilor în acțiunea de partaj; b) încheierea de suspendare a judecării cauzei; c) hotărârile de anulare a cererii ca netimbrată, nesemnată sau pentru lipsa calității de reprezentant. (2) Se taxează cu 50 de lei cererile pentru exercitarea apelului sau, după caz, recursului împotriva următoarelor hotărâri judecătorești: a) hotărârile prin care s-a respins cererea ca prematură, inadmisibilă,

prescrisă sau pentru autoritate de lucru judecat; b) hotărârea prin care s-a luat act de renunțarea la dreptul pretins; c) hotărârea prin care s-a luat act de renunțarea la judecată; d) hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților. (3) Cererea pentru exercitarea căii de atac care vizează numai considerentele hotărârii se timbrează, în toate situațiile, cu 100 de lei". Rațiunea acestor taxe judiciare de timbre fixe constă în faptul că se aplică în cazul unor cereri de chemare în judecată care, în mod formal, sunt evaluabile în bani, iar lipsa unei taxe judiciare fixe s-ar aplica formula de calcul bazată pe diferența între suma acordată de prima instanță și pretenția apelantului și în acest mod o taxă judiciară variabilă în funcție de valoarea rezultată. Însă ipotezele avute în vedere nu impun instanței de apel să efectueze o adevărată judecată în fond, iar dacă totuși ajunge să o facă, aceasta se datorează omisiunii primei instanțe de a intra în judecata fondului, hotărârea primei instanțe trebuind anulată, iar – ca urmare a faptului că părțile nu au cerut în mod expres trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe sau altei instanțe egale în grad[5] – instanța de apel trebuie să îndeplinească misiunea primei instanțe soluționând procesul prin evocarea fondului, conform primei teze a art. 480 alin. (3) NCPC, cu obligația apelantului de a achita o taxă judiciară fixă, ca urmare a faptului că pentru judecata în primă instanță s-a achitat o taxa judiciară de timbru în funcție de valoarea obiectului cauzei. O astfel de taxă judiciară de timbru fixă este cu atât mai justificată în ipoteza în care instanța de apel se rezumă să constate omisiunea primei instanțe de a intra în judecata fondului, iar ca urmare a faptului că părțile au cerut în mod expres trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe sau altei instanțe egale în grad, procedează în acest fel, judecând procesul fără să evoce fondul, conform celei de-a doua teze a art. 480 alin. (3) NCPC.

[12] În conformitate cu prevederile art. 38 din O.U.G. nr. 85/2013, în situația în care instanța de apel constată că taxa judiciară de timbru pentru judecata în primă instanță nu a fost plătită în quantumul legal, instanța de apel nu va anula hotărârea primei instanțe, dispunând anularea cererii de chemare în judecată, ci „*va dispune obligarea părții la plata taxelor judiciare de timbru aferente, dispozitivul hotărârii constituind titlu executoriu*”.

[13] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că un judecător din completul de apel aflat într-un caz de incompatibilitate absolută reglementat de art. 41 NCPC nu poate participa la judecată, chiar dacă nu s-a abținut ori nu a fost recuzat, conform art. 46 NCPC, neputând astfel să se pronunțe asupra niciunui aspect aferent cererii de apel, cum ar fi necompetența instanței de apel, iar judecarea acestei excepții nu întârzie sub nicio formă soluționarea apelului, deoarece nu necesită administrarea niciunei probe sau a unor înscrisuri prin care se constată că membrul completului de judecată din apel se află într-un caz de incompatibilitate absolută, de cele mai multe ori, copia unei hotărâri sau a unei încheieri judecătorești sau a unui alt act de procedură care emană de la o instanță judecătorească sau altă autoritate judiciară.

[14] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că un judecător din completul de apel aflat într-un caz de incompatibilitate relativă reglementat de art. 42 NCPC nu poate participa la judecată, putând fi recuzat de oricare dintre părți înainte de începerea oricărei dezbateri sau, când motivele de incompatibilitate s-au ivit ori au fost cunoscute de parte doar după începerea dezbaterilor, de îndată ce va fi cunoscut motivul de incompatibilitate.

[15] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că nelegala compunere sau constituire a instanței reprezintă un caz de nulitate absolută, conform art. 174 NCPC, necondiționată de existența unei vătămări, conform art. 176 pct. 4 NCPC, până la soluționarea acestui aspect al nelegalei compuneri sau constituiri a instanței de apel, aceasta neputând să se pronunțe asupra unor alte aspecte, fără riscul de a pronunța hotărâri și de a emite acte de procedură lovite de nulitate.

[16] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că neregularitatea cererii de apel trebuie constatată și sancționată de către o instanță legal investită, după achitarea taxei judiciare de timbru, și legal constituită, iar competența instanței de apel poate fi verificată după clarificarea aspectelor care țin de elementele esențiale ale cererii de apel, în special, identificarea hotărârii care se atacă.

[17] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că asupra competenței instanței de apel, materiale, teritoriale și funcționale se poate pronunța o instanță legal investită, prin achitarea taxei judiciare de timbru, legal constituită, putând să o facă după identificarea elementelor esențiale ale cererii de apel, în special hotărârea care se atacă; totodată, necompetența instanței reprezintă un caz de nulitate, absolută sau relativă conform art. 129 alin. (2) și (3) NCPC, necondiționată de existența unei vătămări, conform art. 176 pct. 3 NCPC, celelalte aspecte ale judecării în apel putând fi soluționate doar de către o instanță competentă, în caz contrar doar probele administrate în fața instanței necompetente rămânând câștigate cauzei, instanța investită cu soluționarea cauzei va dispune refacerea lor doar pentru motive temeinice, conform art. 137 NCPC.

[18] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că inadmisibilitatea apelului poate fi analizată și soluționată doar de către instanța competentă, dar înainte de a se soluționa celelalte excepții aferente lipsei elementelor acțiunii civile în apel, problema tardivității apelului punându-se doar după ce se stabilește că această cale de atac este admisibilă.

[19] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că tardivitatea apelului poate fi determinată de instanța de apel, după ce aceasta stabilește că această cale de atac este admisibilă, discutându-se înainte de celelalte excepții aferente lipsei elementelor acțiunii civile în apel, implicând mai puține probe de administrat pentru judecarea acesteia în comparație cu excepția autorității de lucru judecat.

[20] Ocupă acest loc în această enumerare datorită faptului că problema autorității de lucru judecat poate fi soluționată în apel de către o instanță com-

petentă, după ce soluționează problema admisibilității și a formulării căii de atac în termen, discutându-se înainte de celelalte excepții aferente lipsei elementelor acțiunii civile în apel, deoarece implică mai puține probe de administrat.

[21] Ocupă acest loc în această enumerare, deoarece perimarea apelului presupune o cerere de apel adresată unei instanțe care ajunge să își verifice competența, să stabilească faptul că apelul este formulat în termen, în fața căreia, dacă este cazul, se invocă excepția autorității de lucru judecat, excepție care datorită ușurinței cu care se judecă, pe planul probațiunii, este soluționată, dar care (cerere de apel) rămâne în nelucrare din motive imputabile părții timp de cel puțin 6 luni de la ultimul act de procedură îndeplinit de părți sau de instanță, conform art. 416 NCPC, ca urmare a suspendării procesului conform art. 411 - 415 NCPC.

[22] Ocupă acest loc în această enumerare deoarece această excepție poate fi judecată de instanța competentă înainte de celelalte excepții aferente lipsei elementelor acțiunii civile în apel, a căror existență se raportează la calitatea procesuală.

[23] Ocupă acest loc în această enumerare deoarece această excepție poate fi soluționată doar după stabilirea cadrului procesual în apel prin soluționarea eventualei excepții a lipsei calității procesuale în apel.

[24] Ocupă acest loc în această enumerare deoarece excepția lipsei capacității de folosință are efect peremptoriu sau dirimant ducând la respingerea cererii sau stingerea procesului, iar excepția lipsei capacității de exercițiu are un efect dilatoriu, tinzând să ducă la amânarea judecății.

[25] Ocupă acest loc în această enumerare deoarece condiția interesului trebuie verificată în persoana care are calitate procesuală și capacitate procesuală, necesitând de cele mai multe ori administrarea mai multor dovezi pentru soluționarea acesteia.

[26] Ocupă acest loc în această enumerare deoarece excepția lipsei calității de reprezentant are o legătură directă cu excepția lipsei capacității procesuale de exercițiu.